

סוף זמן קר"ש

עש"ק לך
9:15

עש"ק וידא 9:21

מאן דלא קרי קר"ש בעונתיה
בנדיי הוא כל ההוא יומא
(וזה"ק בלק קפ"ו)

ממעיינות התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקהל יטב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת לך

מס' סוטה לה: עד לה:

פרשת וידא

מס' סוטה לה: עד מו.

בלמוד מס' סוטה רואים כי היצר
לפסות לבד עבירה, ובדרך הטבע או
אפשר להחזיק, ואין ורק כח קדושת
לפסות התורה אפשר לנצח שכינות
הקשים, ואז יש תקוה לחשוף יחודי כשר.
דבריו רב שלמה בחזקת מס' סוטה

ז' מרחשון תשע"א

לך

שנה י"ג גליון ד' (תקכ"ו)

ישראל למעלה מן המזל

ושמתי את זרעך וגו' קום התהלך בארץ לארצה וגו'. יש לבאר
סמיכות הפסוקים, דאמרו חז"ל דאברהם ראה באצטגנינות שלא
יהיה לו זרע והיה סבור שדינו כבן נח וב"נ הוא תחת המזל, אמר לו
הש"ת צא מאצטגנינות שלך כי כבר יצאת מכלל בן נח לכלל ישראל
ואין מזל לישראל. וזה שאמר הכתוב, ושמתי את זרעך כעפר הארץ,
ואף שהמזל מורה שלא תוליד, הנה קום התהלך בארץ לארצה
ולרצה, פ"י שתקנה את הארץ בחזקה, והרי בן נח אין קונה בחזקה,
ובע"כ שיש לך דין ישראל, וא"כ שפיר תוליד בנים כי ישראל הם
למעלה מן המזל.

פרשת דרכים

ברכה מרובה

ואברהם מברכין ומקללך אור. יש לדקדק מדוע אצל מברכין
אמר תחלה ואברהם, ואצל מקללך אמר רק אח"כ. אור. ויש
להסביר, כי הנה הברכה של העשיר
היא מרובה משל עני, כי מי שיש לו
מנה רוצה מאתים ויש לו השגה לכוון
בברכתו להון תועפות עצום ורב,
משא"כ העני שלפי גודל עניותו חושב
דגם מעט ממנו הרבה הוא. ומאידך
גיסא הקללה של עני מרובה היא
משל עשיר, כי בהיותו מדוכא בעניות
ל"ע, מכוון שיהא האיש המקולל
במצב עוד גרוע ממנו וירדפוהו כל
מיני צרות ר"ל, אבל העשיר הרגיל
ברחבות גדולה, הרי לפי דעתו מי
שאין בידו רכוש גדול כבר מקולל
הוא. ולכן אצל ברכה אמר הקב"ה
תחלה ואברהם, פ"י שקודם שיברכין

כבר יהיו מברכים ועשירים וממילא תהייה ברכתיהן מרובות
וחשובות, אבל מקללך יהיו רק אחרי כן מקוללים, שבשעה שיקולל
עדיין יהיו עשירים והקללה תהא מנועת, ורק אח"כ אזור אותם
בעניות ר"ל.

הגרא"י מוילנא זצ"ל

שונא מתנות

למען יטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך. פירש"י יתנו לי
מתנות. ותמוה וכו' חמד אברהם מתנות, והלא כתיב ושונא מתנות
יחיה, ומה גם כי אנו רואים שהיה בו לכסף ולא רצה לקבל מרכוש
סדום מחוט ועד שרוך נעל אף שזכנו בו מן הדין כמציל מן הגייס. עוד
יש לדקדק בזה שהוסיף וחיתה נפשי, פשיטא שאם יתנו לו מתנות
בודאי שלא יהרגוהו. ויש לבאר הענין, לפי מה שכתב הרמב"ן ז"ל
שמעשה אבות סימן לבנים, ובמעשה זו שאברהם אבינו ה' נאלץ
ליד למצרים מחסור לחם היה רמז שע"י הרעב יבאו בני ישראל
למצרים, ומעשה הנגעים שנגע ד' את פרעה וביתו היה רמז לעשר
מכות שעל ידם ישלחם פרעה מארצו. ואברהם אבינו הבין כל זה,
ולא רצה שיצאו בניו ויקם, וע"ז שאמרו רז"ל שלא יאמר אותו צדיק
אברהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם, ולכן אמר שיתנו לו
מתנות, וזה סימן לבניו שגם ישראל יקבלו רכוש גדול במצרים. נמצא
שבעצם אל חמד אברהם מתנות כלל וכלל, אלא בשביל בניו היתה
דאגתו. ולוה הוסיף וחיתה נפשי, שהגם שאני מקבל מתנות, אין זה
בשביל שאני אוהב מתנות, אלא באמת אני שונא מתנות ושפיר
יקיים כי שונא מתנות ויחיה וחיתה נפשי, אך רצוני שיקבלו ישראל
שכר עבודתם במצרים.

דברי אברהם

ויחשב לו ע"י האמונה

והאמין בה' ויחשבה לו צדקה. יש לפרש דהנה אברהם אבינו
שהיה מכניס אורחים במדה גדולה, אעפ"כ היו אנשים שהיו מקטינים
ערך מעשיו ואמרו, הלא חשוך בניס הוא ולמה לו רכוש רב לענוב
לאחרים חילו, ע"כ מפזר ממנו חי. ברם אחרי שהבטיח לו הקב"ה בן
שורשיו אותו, ועדיין היה מפזר הונו לצדקה ולא חשש לשמור את כספו
בעבור תולדותיו, אז הודו והחשיבו הכל את מעשה הצדקה שלו. וזה
שאמר הכתוב, והאמין בה', שהאמין במה שהבטיח לו הש"ת עתה
שיזכה לבן, ועכ"ז המשיך לתת צדקה, ואז ויחשבה לו צדקה, שצדקתו
היתה לה חשיבות מיוחדת כי הכל ראו והכירו במדת חסדו האמיתי.

הגה"ק מוה"ר הלל מקאלמאנע זצ"ל - יטב לב

נחמה פורתא

כי גר יהיה זרעך בארץ לו להם. ולכאורה נראה ככפל הלשון,
דפשיטא דגר משמעותו מי שגר בארץ לא לו. ונראה עפ"י שהביא רש"י
על הפסוק ואת הנעם העביר אותו לערים,
שהעביר יוסף את המצרים שלא ישכנו
ולא יודורו בבתיים שלהם כדי להסיר חרפה
מעל אחיו שלא היה אדון קורין אותם "גולים".
וזה שאמר הכתוב, כי גר יהיה זרעך בארץ
לא להם, פ"י שהיו ישראל בארץ אחרת
אשר לא שייכת להאנשים הדרים שם,
אלא הוא ארץ לא להם כלומר לא
למצרים השוכנים שם, ובני ישראל היו
בגרים בין הגרים. ודבר זה יהי' לאברהם
אבינו נחמה פורתא בידעו שלא יבשו
ולא יכלמו בניו בימי גלותם.

מדרש שוואל, אבות פ"ב

להגדיל הנסיון

ויעל אלהים מעל אברהם. יש לבאר
למה דוקא כאן עלה הקב"ה מעל אברהם אחר שדיבר עמו, דהנה
כשהקב"ה שורה על האדם אז לא יור שם הוא היצחק"ר אלא
השטן בורח ומסתלק משם. ורצה הקב"ה להגדיל הנסיון של מצות
מילה כלפי אברהם כדי להרבות בשכרו, משו"ה עלה לרגע קטן מעל
אברהם אחר שצוה לו על מצות מילה כדי שיוכל היצחק"ר לבוא ולפתותו.
ומגדול חיבת אברהם לקונו כבש את יצרו ומל א"ע בלבב שלם.

קדושת לוי

אמונה ובטחון בה'

והאמין בד' ויחשבה לו צדקה, עפ"מ"ש בספר שפתי צדיקים (פ'
וירא) בשם הצדיק הקדוש רבי ר' זושא ז"ע ע"פ (תהלים לט ח)
ועתה מה קויתי אדני תוחלתי לך היא, כי העיקר הוא שימלא ד'
משאלות לב האדם לטובה מה האמונה והבטחון, כי אם יבטח אדם
בשם ד' ישען באלקיו אז לא יגיע לו מעולם שום רע, ואין יכולת לשום
מקטרג לעמוד נגדו לטעון, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים לא ב)
בך ד' וחסיתי אל אבונשע לעולם, וכמ"ל הרבה פעמים בספר תהלים מה
שנאמר (קהל א) הבוטחים בד' כהר צאן לא ימוט וכו', אם כן אין צריך
האדם להתפלל רק שיהיה לו מדת הבטחון ואז ממילא יהיה לו כל טוב.
וזה שאמר ועתה מה קויתי, ר"ל מה אכל לקנות שאדע שיהיה לטובה,
לכן לא אקווה רק שתוחלתי לך היא שיהיה לי מדת הבטחון, עכ"ד
וש"י. והנה אברהם ע"ה שהיה אחוז בתכלית מדת ענוה והיה יודע
בעצמו שאין בו לא מדת ולא כושר או מעש"ש אשר בעבורם יקבל
הטובות שהובטחו לו, רק בכל זה האמין כי דבר ד' אמת והיה לו בטחון
בד' ולא היה יודע שום מעשה טוב רק זה שיש לו מדת הבטחון, וזה
אמר והאמין בד' וזה חשב לעצמו לצדקה.

דברי דוד

מעין השבוע

מלאך של הגר

בפסוקים ותקרא שם ה' הדבר אליה אתה אל ראי כי אמרה
הגם הלם ראיתי אחרי ראי - על כן קרא לבאר באר לחי ראי הנה
בין קדש ובין ברד.
ובתרגום אונקלוס מפרש על כן קרא לבאר באר דמלאך
קימא אתחזי עלה הא היא בין דקס ובין תגרא.
הנה הרמב"ם בספר המורה (ב - מ"א) כת' שכל נביא חוץ
ממשה רבינו היתה נבואתו ע"י מלאך, ומש"כ בפרשתן אצל הגר
המצרית לא היתה ע"י מלאך אלא בת קול.

וברמב"ן (ריש פרשת וירא) חולק על דבריו וכת' שמי שהגיע
למדרגת ראיית או שמיעת מלאך אינו נביא והביא ראי' מדאמר
בגמ' מס' מגילה (ג. ע"א) אינהו עדיפי מינ' דהיינו שתגו זכר'
מלאכי עדיפי מדניאל, דאינהו נביאי ואיהו לאו נביא, וע"כ אין
ספרו בספר נביאים אלא בכתובים וע"כ מציוו בפסוקים שהיה לו
ענין עם מלאך גבריאל כמש"כ (דניאל ט כ"א) ועוד אינו מדבר
בתפילה והאיש גבריאל וגו' נוגע אליו וגו' וידבר עמו וגו' מוכח
מזה שאין ראיית מלאך ענין של נביאות, והביא עוד ראי' מפרשתן
דכת' אצל הגר וימצאה מלאך ה' וגו' ויאמר לה מלאך ה', ואין הגר
המצרית מכלל הנביאות וברור שלא היה עניה בת קול כמש"כ
הרב עיי"ש.

ויש לציין מש"כ הספרוני ע"כ ויצאה מלאך ה', מצא אותה
מוכנת למראות אלקים ובכן נראה לה, משמע שכל זה היתה
באמת ענין של נביאות.

ולשיטת הרמב"ן יש להבין מה אכן היה ענין המלאך, ומבאר
החת"ס עפ"ימש"כ הרמב"ן ר"פ ויצא ע"כ והנה מלאכי אלקים
עולים ויורדים בו, הראוהו ליעקב בחלום הנבואה כי כל הנעשה
בארץ נעשה ע"י המלאכים והכל בגזרת עליון עליהם כי מלאכי
אלקים אשר שלח ה' להתהלך בארץ לא יעשו קטנה או גדולה עד
שובם להתיצב על אדון כל הארץ לאמר לפניו התהלכנו בארץ
והנה יושבת בשלוה או מלאה חרב ודם, והוא יצוה עליהם לשוב
לרדת בארץ ולעשות דבר, ומלאכים האלו מלאכי השגחה משוט
בארץ ומתהלך בה.

וממשיך החת"ס לפרש שזה היתה ספיקת הגר המצרית אם
המלאך שראתה היתה ענין של נבואה או רק ממלאכי השגחה,
והדר פשטה ספיקתה ממה שאמר חז"ל מי שלב נבא כבר בארץ
ישראל אי אפשר שתה' תחילת נבואתו בחוץ לארץ וע"כ אמרה
אתה אל-ר' ראי, דהיינו מלאך השגחה, דאי מלאך נבואה, וכי הגם
הלם ראיתי אחרי ראי כבר בארץ ישראל והלא עדיין לא ראיתי
באי' והמקום הלזה חז"ל הוא והודיע לנו הפסוק הלא הוא בין קדש
ובין ברד ומתרגם בין דקס ובין תגרא ומבאר ריש מס' גטין דהו
חוץ לארץ, וע"כ ודאי גם מלאכי השגחה.

ובשיטת משה מפרש הפסוק עפ"י דאיתא בגמ' מס' מגילה (ג. ע"א)
אסור לאדם שיתן שלום לחבירו בלילה דחיישי' שמא שד
היא וא"כ איך השתתוהו ויחושע להמלאך ומשיגי שאמר המלאך שש
וגמירי דלא מפיקי שם שמים לבטלה, ובגמ' מס' גיטין (פ"ו ע"א) כת'
וליתוש שמא שד הוא ומשיגי דחזי בבואה דבבואה עיי"ש, והכא
אצל הגר לא הוכיח המלאך שם שמים, והיות שהיתה בשדה היתה
צריכה לחוש שמא שד הוא ע"כ אמר איתי אחרי ראי, אחר זה
שנראה לי ראיתי דהיינו בבואה שלו והבנתי שהוא מלאך והבן.

זרח השמש

נולד בשנת ת"צ לאביו רבי צבי הירש בן הרה"ק הצדיק נסתר ר' נחום גאון זצ"ל הנקרא "רבי אדם בעל שם", בהגיע לפרקו נשא את הרבנית הצדקת מרת שרה ע"ה נכדת רבי יצחק שפירא אב"ד דק"ק קובל ולובלין בן להגאון המפורסם בדורו רבי נתן נטע אב"ד הורדנא זצ"ל בעמח"ס מבוא השערים על שערי דורא ואמרי שפר על רש"י.

רבותיו

בהיותו אברך קירבו הבעש"ט הק' לדרך החסידות, ונעשה תלמידו המובהק, עם פטירת רבו הבעש"ט הק' התקשר בכל לבו ונפשו לממלא מקומו הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע והי' אצלו מגדולי תלמידיו, עוד בחי' רבו ובהסכמתו נסע בתפוצות ישראל לקרב לבם לאביהם שבשמים, ואחר פטירת רבו התחיל בהנהגת עדתו מתחילה בעיר פראהביטש ואח"כ בעיר טשערנאביל, הי' נחשב כאחד ממלאי מקום רבו הק', רבים מצדיקי דורו הסתופפו בצלו הטהור כעדותו של נכדו הרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע "אצל זקניי איז געווען איין אויבן- אן מיט ווייטע זשיפעצעס",

בקרבת הבעש"ט הק'

פ"א כשהי' אצל הבעש"ט סעדו סעודה ביחד וקודם ברהמ"ז נטל הבעש"ט הכוס וברך ברכת הזימון, אח"כ אמר הבעש"ט הגם כי אנחנו רק שנים אמנם כשהי' צריך משה רבינו ע"ה להפסיק מלקבל הקעסט, ביקשה צפורה מאביה שירשה לו לאכול עוד סעודה אחת ועכשיו כוונתי הכוונה מה שכיון משה רבינו בסעודה הנ"ל לכן הגיע משה רבינו ונצטרף אתנו למזומן, - פ"א הי' על ציון של הבעש"ט בחורף והקור הי' גדול ועמד שם עם הפוזמקאות לבד זמן רב לערך ב' שעות, ושאלו אותו איך יכול לסבול קור כזה, השיב כי הבעש"ט המשיך לכאן ואורא דארץ ישראל ובארץ ישראל האור חם.

מדין שבויים

ידוע שעשה רבות למען הצלת נפשות ישראל ופדיון שבויים לכל או"א מישראל, מסופר שפ"א כשנסע מעיר לעיר לומר מגידות לעורר בני"י, אסרו אותו בתפיסה, ובכל יום נתן רענדל להשומר שיתן לו רשות ללכת למקוה ולביהמ"ד, פ"א אמר שהיום כבר אינו צריך ליתן רענדל כי היום יצא לחפשי, ואמר ששרה אמנו ע"ה היתה אצלו ושאל אותה למה מגיע לו עונש להיות אסור בבית אסורים, אמרה לו באם אחד עושה איזה מצוה מטעימין לו מן השמים שידע מה שהוא עושה והיות שהוא עוסק בפדיון שבויים רצו להטעימו טעם של מצוה זו.

בכל מאוֹד

פ"א הגיע לאיזה עיר ולא הי' שם מקוה, שאל למה אין עושין מקוה, אמרו לו שאין להם מעות

הילולא דצדיקא

הרה"ק המאור עינים זל"ה
י"א חשוון

עבור מקוה, וגם אמרו לו שיש בעיר איזה עשיר ולא רוצה ליתן מעות עבור המקוה, אז הלך להעשיר וביקש ממנו מעות עבור המקוה, אמר העשיר אם רבינו יתן לי העולם הבא שלו אז יתן מעות לבנות המקוה, אמר הרה"ק בעל מאור עינים הלא אני אומר בכל יום ובכל מאוֹד הלא אין לי מעות אלא מה הרכוש שלי הוא העולם הבא אני נותן לך העולם הבא שלי כדי לבנות מקוה טהרה, ובנו אח"כ המקוה.

דבריו עושים מירות

כשהי' סנדק אצל נכדו הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע בירך אותו "ער זאל דער לעבין משיח צדקינו", וכשהגיע ר' אהרן לגבורות התחיל לחזור לימי נעוריו והתחיל לצמוח לו שיניים חדשים, אז שלח ר' אהרן מנן על הציון של המאור עינים וצוה לומר בזה הלשון: הסבא בירך אותי שאזכה לביאת משיח צדקינו הלא אמרו חז"ל בבא בתרא האומר אי אפשי בתקנת חכמים כגון זו שומעין לו, אני מוותר על ברכה זו.

ורפא ירפא

פ"א הגיע לברית מילה וא"ל שאבי הבן נוטה למות רח"ל, וצויה לעשות הברית מיד ובעז"ה יבריא אבי הבן, ואכן כך הוה, והסביר הענין שמצינו כשהי' אברהם אבינו חולה הגיעו שלשה מלאכים וכל אחד בשליחות אחר, כי אין מלאך אחד עושה שני שליחות, ורפאל שרפא את אברהם הלך משם להציל את לוט, ולמה לא שלחו מלאך מיוחד להציל את לוט, רק דלפעמים אין זכות לאותו אדם שיבא מלאך בשבילו לרפאותו, רק מכיון שבא בשביל אחר יכול ג"כ לרפאות את זה, וכן הי' בלוט, שלא הי' לו זכי' שישלחו מלאך בשבילו רק מכיון שבא לרפאות את אברהם הלך משם להציל את לוט, וסיים וכן כאן שאבי הבן חולה אולי אין לו זכות שיבא מלאך לרפאותו אבל כיון שאלהיו מלאך הברית בא בשביל לרפאות הרך הנימול יכול כבר לרפאות גם את האב.

איש קדוש

פ"א הי' באיזה מקום, ויחדו לו שם חדר מיוחד בשבילו, ובחדר החיצון היו שם האנשים משלו, ובבוקר כשהגיע זמן התפלה היו מחכים עליו שיצא עליהם כדי להתפלל, והוא לא יצא, וכאשר ראו האנשים שאינו יוצא נכנסו לחדר הפנימי ושאלו אותו למה אינו יוצא אמר להם כי

אינו יכול להתפלל שם מחמת שנמצא שם איזה טומאה, וחפשו ולא מצאו מאומה, אמרו לו שלא מצאו, אמר להם אולי נמצא שם איזה ספר מספרי חיצונים וחפשו ומצאו שם ספר שמחברו הי' נחשד שהוא מכת ש"צ ימ"ש, והשליכו אותו החוצה ואז נכנס להתפלל.

וחושך הי'

פ"א הי' על שבת אצל הרה"ק ר' שמעון שלמה אביו של הרה"ק ר' משה מסאווראן זצוק"ל, והדליקו אז בעש"ק נר גדול שתדלק כל הלילה, ובאשמורות הבקר כעמד משינתו ורצה ללכת החוצה ראו הרה"ק ר' שמעון שלמה וב"ב כי ר' נחום הולך וממשש הדרך כמו מי שהולך בחושך וקרוב שיפול, ושאל מדוע לא הדלקתם איזה נר שתדלק כל הלילה כי עתה חושך בבית ואין אני רואה היכן ללכת, והי' לפלא גדול בעיניהם ותיכף עשו דרישה וחקירה אודות זה, ויודע הדבר כי הנר נכבה בלילה וראה זאת הנכרי המשרת בבית והדליק את הנר ומחמת זה לא האירה הנר להרה"ק ר' נחום.

ידע נסתרות

סיפר הרה"ק ר' משה מקאברין זצ"ל שאמרו פ"א להרה"ק בעל מאור עינים על צדיק אחד שהגיד הקץ, אמר מי שיודע אינו מגיד ומי שמגיד זהו סימן שאינו יודע, וסיים אני יודע ואיני מגיד, וסיפר איך יודע, כי מנהגו הי' בלימודו שלא הלך להלן ממקום שלא הבין עד שייגע והבין, פ"א הגיע לאיזה מקום בזה"ק שלא הבין והתחיל לבכות ולהתייגע, אמרו לו מן השמים שילמוד להלן ולא יעמוד על זה כי לא ידע הפשט שאי אפשר להגיד לו מחמת שע"ז הפשט יתגלה עת הקץ שמרומז שם, ואמר שלא יכול לעשות זאת כי מעולם לא עשה כן להניח מקום שלא ידע הפשט וללמוד להלן, והוכרחו להגיד לו משמים הפשט בהזוה"ק ומשם יודע עת הקץ.

שכינה מדברת מתוך גרונו

הכותב של תורותיו הי' איש חסיד בעל מדריגה תלמידו הנאמן הרה"ק ר' אליהו מיורעוויטש זצ"ל, כשנכנס ר"א לרבו עם הכתבים שכבר היו לכרך גדול עבר על כל הכתבים, ואלו הדברי תורה שזכר שהוא אומרם לא נתן רשות להדפיסם רק אלו הדברי תורה שלא זכר אותם שאמרם אלא השכינה מדברת מתוך גרונו זאת נתן רשות להדפיסם.

ובא השמש

נפטר י"א חשוון תקנ"ח, ומנו"כ בטשערנאביל, מדברי תורתו נדפס הספה"ק מאור עינים, וספרו נתקבל בקרב ישראל כאחד מספרי היסוד בתורת הבעש"ט הק'.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה
בדורותיו את האלהים התהלך נח, כתב בבעל
 הטורים האלהים התהלך נח סופי תיבות חכ"ם. ויש
 להבין הרמז מה שהיה נח חכם.

יתבאר על פי מה שהביא הרה"ק מהרצ"א ז"ע
 באגרא דפרקא (אות כפו) בשם הרה"ק הרבי ר' מנחם
 מענדל מרימנוב ז"ע, על מה שהוא מן התימא שרואין
 כמה פעמים הילדים בקטנותם הולכים לבית רבם
 ומתמידים בלמוד תורתם ומתפללים בכוונה ומיישרים
 אורחותם, ואחר כך כשמתגדלים מתהפכים במדות
 גרועות ומבטלים התורה והתפלה וכיוצא, ומאין יתהווה
 זה, הרי התורה שלמדו בקטנותם הוא הבל שאין בו
 חטא, והיה מהראוי שתעמוד למשען להם להוסיף אומץ
 בנפשם כי מצוה גוררת מצוה, ואמר הוא ז"ל שהוא
 מחמת שבאותיהם האכילו אותם ממון גול שסגלו על
 ידי משא ומתן שאינו באמונה, ונתפסמו באיסורים ושב
 להם לבשר מבשרם, ועל ידי זה נולדים בקרבם תאוות
 ומדות גרועות, עכ"ד.

ובכ"ק מן אממור זללה"ה בברך משה (פ' וירא
 עמוד פ) הביא מה ששמע ממר אחיו הגה"צ ר' יקותיאל
 יהודה האבדק"ק סיגעט זללה"ה הי"ד, לפרש מאמר
 המשנה (אבות פ"ב מ"ב) 'הי ממון חבירך חביב עליך
 כשלך, והתקן עצמך ללמוד תורה, שאינו ירושה לך.
 דהנה מוכן למשכיל שלא רק בניו של האדם נשפעים
 מממון האסור, אלא אף הוא בעצמו כשמתפסם מממון
 האסור יאבד תורתו ויראתו, ועל זה עומד התנא ומזהיר
 'הי ממון חבירך חביב עליך כשלך, שיזהר בממון חבירו
 ויהיה המשא ומתן באמונה, ואז התקן לעצמו ללמוד
 תורה, כי רק אם יהיה ממנו כשר אז יוכל לעסוק
 בתורה, שאינה ירושה לך, היינו אם לא יזהר בה אז
 תנתק התורה ממנו ומזרעו, ולא תהיה לו לירושה, עכ"ד.
ועל פי זה אמרתי לפרש מקראי קודש בברכת
כהנים, יברכך ה' וישמרך, איתא במדרש רבה (פי"א
ס"ה) 'יברכך ה' בנכסים, יברכך ה' בבנים. עוד איתא
 במדרש (הובא בדמשק אליעזר) 'יברכך ה' בתלמוד.
 ולדרכינו יתבאר 'יברכך ה' בנכסים, שאם האדם זוכה
 לברכת ה' בנכסים וממקור קדוש וטהור יתקן, אז
 'יברכך ה' בבנים, שיזכה לבנים ישרים והגונים, בנים
 ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות, וגם 'יברכך ה'
 בתלמוד, שבעצמו יזכה לעסוק בתורה בהתמדה בהבנה
 ובחשוקות התורה, ויראה ברכה בלימודו.

ומענתה י"ל כי דבר זה גרם להם לאנשי דור המבול
 כי השחית כל בשר את דרכו, והיו משוקעים כל כך
 בתאוות ובמדות מגונות, היה מחמת כי מלאה הארץ
 חמס מפניהם, ולזה כתב רש"י לא נחתם גזר דינם
 אלא על הגזל, ואף שהיה בהם כמה וכמה חטאים, מכל
 מקום כיון שהגזל גרם להם הכל, כי הממון שאינו כשר
 מזיק לו ולזרעו, על כן לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל,
 שעל ידי הגזל באו לידי תאוות ומדות מגונות. ויש לנו
 ללמוד מזה מוסר השכל גדול עד היכן נתרדדו אנשי
 דור המבול בהשחתה גדולה מחמת שלא נזהרו בפרוטה
 שאינו שלהם, כי מלאה הארץ חמס מפניהם, ועל ידי
 שנתפסמו בממון גזל נולד בקרבם תאוות רעות ומדות
 מגונות.

ואולם נח היה איש צדיק תמים בדורותיו, הן בין
 אדם למקום והן בין אדם לחבירו. וכדאיתא בזה"ק

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת נח שנת תשע"א לפ"ק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

(בראשית דף נח:) אלה תולדות נח נח, נח לעילא ונח
 לתתא, ובכ"ק כיון שהיה נזהר בפרוטה שאינו שלו, את
 האלהים התהלך נח סופי תיבות חכ"ם, זכה ללמוד
 תורה בחשק ובהתמדה.

ב

עוד יתבאר על פי מה דאיתא בגמרא (סנהדרין ז.)
 אמר רבי המנונא אין תחלת דינו של אדם אלא על דברי
 תורה, והקשו התוס' (ד"ה אלא) מהא דאמרין בפרק
 במה מדליקין (שבת לא.) ששואלין את האדם ליום הדין
 נשאת ונתת באמונה, ואחר כך שואלין קבעת עתים
 לתורה.

וביאר מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' בראשית
 עמוד לד) כי באמת הא בהא תליא, ושני השאלות באים
 כאחד, דאם שואלים לאדם למה לא קבעת עתים לתורה
 בעולם הזה, יתכן ויצטדק כי אי אפשר לו מסיבת עמל
 וטירדת הפרנסה אשר מוכרח לרדוף אחריה בזיעת אפיים
 מהבוקר אור ועד חשכת לילה, וכששר לביתו כבר תש
 כוחו ונחלש מוחו ואינו יכול ללמוד עוד, אבל האיש
 הנושא ונותן באמונה מכחישו, דמי שמאמין בהשגחתו
 ית"ש יודע דאין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו, והבורא
 יתברך מזמין לכל אחד די פרנסתו, והעת שחוטפים
 לעסוק בתורה, לא יגרם חסרון בפרנסתו. ומעתה לא
 יקשה סתירת המאמרים, שבאמת תחלת דינו של אדם
 על דברי תורה, ומה ששואלין אותו נשאת ונתת
 באמונה, שאלה זו גם על דברי תורה, והיינו אם היה
 יחד עם אמונה בהבורא יתברך, כי אם יש לו אמונה
 שהקב"ה הוא הנותן להם לכל בשר וזון ומפרנס לכל, על
 ידי זה שוב אין לו מענה להצטדק בטירדת הפרנסה,
 עכ"ד.

ובאמת מי שמשאו ומתנו באמונה שלימה
 בבכ"ע, הוא נזהר גם בפרוטה שאינו שלו, ואינו מבקש
 דרכים לעסוק דרכים מקולקלים, כי יש לו אמונה שאין
 אדם נוגע במה שמוכן לחבירו, ומן השמים יגיע לו
 פרנסתו הנקצבת אף בעסקו במסחר ביושר ובצדק.

והנה איתא בזה"ק (בראשית דף נח:) אלה
 תולדות נח נח, נח לעילא ונח לתתא, כי נח היה נזהר הן
 במצות שבין אדם לחבירו והן במצות שבין אדם
 למקום, ועל כן את האלהים התהלך נח סופי תיבות
 חכ"ם, שהיה יכול לעסוק בתורה, ותמיד היה מוצא פנאי
 מספיק לעסוק בתורה, והטעם כי את האלהים התהלך
 נח, שהיה לו אמונה פשוטה בבכ"ע כי הוא הנותן לך
 כח לעשות חיל, ורק מה שהקב"ה נותן יש לו לאדם לא
 פחות ולא יותר, ועל כן היה עוסק במשא ומתן באמונה
 והיה נזהר מן הגזל.

ודבר זה נותן לנו חיזוק ומוסר גדול אחרי עבור
 הימים הקדושים, וכל אחד עשה תשובה, וקבל על עצמו

כמה ענינים טובים הן בין אדם למקום הן בין אדם
 לחבירו, הנה הגיע העת והעונה שיקיימו מה שקבלו
 כבר, ובראש בראשונה צריך כל אחד לסדר לעצמו
 שיעזרים לקראת זמן החורף, ולקבוע לעצמו עתים
 לתורה, ויהיה משאו ומתנו באמונה בבכ"ע, לדעת שעל
 ידי עסק התורה לא יחסר לו כלום מפרנסתו, ואורבה
 התורה יכניס ברכה בתוך ביתו.

חיים אנתנו במדינה קשה אשר ההשחתה והזוהמא
 לא נסוג אחור מהשחתת אנשי דור המבול, וצריכים
 לסייעתא דשמיא מרובה שיוכלו להחזיק מעמד מול
 נסיונות הקשים, וחלילה לא יגררו אחר מים הזדונים עם
 אנשים הרומים לאנשי דור המבול, נסיונות קשים, נח
 איש צדיק תמים היה בדורותיו, א"ע"פ שהיו לו נסיונות
 קשים ומרים, והקב"ה העיד על נח שעמד בנסיון, וכמו
 שאמר הכתוב כי אותך ראיתי צדיק בדרך דור הזה,
 ובעוה"ר כל איש ישראל יש לו אותן הנסיונות, ומי
 האיש שיוכל הקב"ה להעיד עליו בדורותיו אלה שעמד
 בצדקתו, הלא צריכים לסייעתא דשמיא מרובה שיוכלו
 להחזיק מעמד בקדושה ובטהרה.

ויש לפרש עוד הכתוב נח איש צדיק תמים היה
 בדורותיו את האלהים התהלך נח, על פי דברי מרן דו"ז
 זללה"ה בדברי יואל (פ' שמות עמוד כו) ביאר מה
 דאיתא במדרש תנחומא (פ' שמות ס"ה) על הפסוק ויקם
 מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף, וכי לא היה
 מכיר את יוסף, א"ר אבין משל לאחד שרגם אקונין של
 דוכוס, אמר המלך התיזו את ראשו עכשיו, שלמחר
 עושה בי כך, וכך פרעה עכשיו לא ידע את יוסף למחר
 הוא אומר לא ידעתי את ה'. ביאור הדבר דעל ידי
 שפוגמים בקדושת היסוד נפגם ונתקלקל האמונה
 וכחאדא אזלי, כי החטאים מסמין עניניו של אדם מראות
 את האמת. וזה שאמר אשר לא ידע את יוסף היינו
 מקדושת יוסף, ועל ידי זה אמר לא ידעתי את ה', כי
 קדושת היסוד תלוי באמונה, עכ"ד.

וזה שהעיד הכתוב נח איש צדיק תמים היה
 בדורותיו, שהתנהג עצמו בקדושה והיה לו מדת יסוד
 צדיק, שלא חטא כלום בהשחתת אנשי דור המבול, ועל
 כן את האלהים התהלך נח, שהיה לו אמונה שלימה
 בבכ"ע.

ובפרסם עלינו זמן החורף יקבל כל אחד על עצמו
 להתנהג בקדושה ולשמור על עצמו בכל פסיעה ופסיעה
 בשבתו בביתו ובולכתו בדרך, מסתובבים בין אנשים
 הדומים כאנשי דור המבול, וזוהמת השוק גורם לידי
 חסרון האמונה, וצריכים לעמוד על המשמר שלא להגרר
 אחריהם, לשמור על הדיבור המעשה והמחשבה שיהיו
 בקדושה ובטהרה, ואז זוכים להתחזק באמונת אומן
 בבכ"ע, ועל ידי זה אפשר שיהיה משאו ומתנו באמונה
 ובישרות, וכאשר עוסקים במסחר באמונה בבכ"ע
 שהוא נותן להם לכל בשר, מוצא כל אחד לעצמו עתות
 פנאי לקבוע עתים לתורה.

והשי"ת יעזור שנזכה כולנו שיהיה י' געזונטן
 ווינטער בגשמיות וברוחניות, ונזכה לעסוק בתורה
 ובמצות ובמעשים טובים, והשי"ת ישלח שפע גדול
 לבני ישראל שיהיה פרסה בהרחבה גדולה, ונזכה
 להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים
 עלינו במהרה בימינו אמן.

על חומות ירושלים

בכבוד נתקבל בימים אלו הני שלוחי דרחמנא הנהלת המוסדות הק' "מאור עינים רחמיסטריווקא" בעיה"ק ירושלים, העומד בנשיאות כ"ק אדמו"ר מ'רחמיסטריווקא ירושלים שליט"א.

מוסדות "מאור עינים רחמיסטריווקא" נודעים בחשיבותם כאשר היו מן הנחשונים לדבר מצוה כאשר הגזירות האיומות של תכנית הליבה הנודעים לשמרה התחילו ללחוץ על מנהלי המוסדות בארה"ק, אז קם האדמו"ר שליט"א כלביא הכריז עולם ומלואו שקיל טיבותך ושדיא אחיז'ו והתנור לגמרי מכל קשר עמהם. וכידוע חיבה יתירה נודעת להם מכ"ק מרן רבינו שליט"א שהתאמץ במיוחד לעזור להם בכל מה שאפשר.

וכעת כאשר הגיעו מנהלי המוסדות הק' לארה"ב לדפוק על פתחי נדיבים בעם, תקוותינו ובקשתנו מכל אנ"ש להשתתף בכל האפשרויות, לחזק ולהושיט יד עזרה למנהלי המוסדות הק' שיכלו לעמוד חזק מול מים הזדונים, ולהשתתף בסכומים נכבדים בכבוד הראוי.

היהדות החרדית הכונו למערכה!

על השמועות הלא טובות מהם כי באו מהררי ציון וירושלים איך שמשדר החינוך עם שותפיהם החרדים העסקנים מלכחי פינאט עומדים הן להחריב כלל מוסדות התורה והחינוך, מתכוונים בימים אלו להרעיש ארץ ומלואה בתכסיסי מלחמה שונים לעמוד בעד הפרץ ולעשות כל מה שביכולתנו לעצור בעד המשחית.

אנשי שלומינו כונו! - בימים הקרובים יתחילו הוועד בשורת פעולות נמרצות ונחוץ מאד עזרת כל הקהל הקודש ובשם ה' נעשה ונצליח.

בשם הנהלת הוועד משמרת חמותיך מגישים אנו ברכותינו הנלהבות, מול מע"כ ידידנו ענו, זנא מלא ספרא, חובר חבורים מחוכמים מו"ה שמואל שלמה טעללער שליט"א מרביץ תורה בערינו קרית יואל ומוח"ס ספרי ומושה ה' רועה לרגל שהשחמה במענו בהולדת בנו למו"ט וברכותינו צרופה שזיכה לריות רב תענוג ונחת דקדושה מכל יוצ"ח עם הרחבת הדעת ששון ושמחה יהא שרייה תמיד במעונו עדי נזכה בקרוב לביאת ינון בב"א

בשם הנהלת הוועד משמרת חמותיך ירושלים" מגישים אנו ברכותינו הנלהבות, מול מע"כ ידידנו ענו האברך היקר בנשי"ק מוסר נפשו למען הצלת המוסדות הק' בארה"ק על טהרת הקודש לכל יכרע ברך, ובמיוחד עשה ופעל לטובת הגמ"ח המפורסמת "זכרון משה", ה"ה האברך היקר עושה ומעשה להכלל והפרט הרב שלום הורוויץ שליט"א מנהל הגמ"ח "זכרון משה" לרגל השחמה במענו בהולדת בנו למו"ט וברכותינו צרופה שזיכה לריות רב תענוג ונחת דקדושה מכל יוצ"ח עם הרחבת הדעת ששון ושמחה יהא שרייה תמיד במעונו עדי נזכה בקרוב לביאת ינון בב"א.

ממעיינות רבותינו

מאן דזעיר איהו רב

לך לך וגו' אשר אראך. יתבאר כי מה שזיכה לבחינת ענוה ושפלות שאמר ואנכי עפר ואפר, היינו אחר שבא לארץ ישראל, כי אורא דארץ ישראל מחכים ושורש החכמה הוא בחינת ענוה, על דרך איה חכם המכיר מקומו וערכו ואמרו לו גאה שוטה. וזהו שאמר לו השי"ת לך לך דייקא לעצמיתך בחינת עפר ואפר, ולזה אמר הארץ הידועה אשר אראך, כלומר ששם אראה את עצמותך, ר"ל להכיר שפלותך, על דרך ששמעתי מימי מוזה"ה מה שזכרנו לו בחלום בראש השנה את התנגותו שלו למען דעת שפלותו, ונעשה מזה נכח רוח. ואחר זה ואעשך לגוי גדול, כי מאן דאיהו זעיר איהו רב.

יטב לב

לשם שמים

לך לך וגו'. פירש"י להנאתך ולטובתך. והקשו המפורשים וכי היה צריך להבטיח לאברהם לקיים מצות בורא בשביל הנאתו וטובתו. ונראה עפ"י מה שכתב א"ז זללה"ה בספר יטב לב כי גלוי וידוע שהאדם צריך לעבוד את בורא בכל עת אפילו בשעת אכילתו ושתייתו, וגם כי צריך לישן יהיה כוונתו לשמים כדי לעבוד בזה את הבורא ב"ה, וזה אחת מעבודות הקשות, אך במקום הקודש בעת שהיו ישראל שרוים על אדמתם שם היה בנקל יותר לקיים זה, עיי"ש. וזה שאמר לך לך להנאתך ולטובתך אל יראשך אשר אראך, ר"ל ששם בארץ אשר תבא שמה היינו אל מקום הקודש, ויכל להנות ולהטיב לעצמו כיון ששם הוא בנקל לכון לשם ה'.

עני חיים

לך לבד

לך לך וגו'. ואפ"ל עפ"י"ש האוהחה"ק עה"פ וד' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא ענינך וגו', נאמר זה יוכיח כי יושב ומצפה ה' ד', מתי יפרד לוט כדי להראותו את הארץ, שא"ל בתחלת דבר אליו אל הארץ אשר אראך, ולא הראהו עד שנפרד הרשע מעליו, עכ"ל. ז"ל. ועפ"י"ש ירמיה במ"ש התכות לך לך, דמלת לך נדרש בכ"מ לך לבדך, וכמו"ש ז"ל לכם ולא לעמכם לכם ולא לכלבים, ואף כאן רמז לו ית', ששלימות ההליכה יתקיים שיהי' לך לבדך, ולא יתחבר אליו לוט, ואז יתקיים מיד אל הארץ אשר אראך, וכדברי האוהחה"ק שהראו הובי"ת את הארץ כ"ז שהי' לוט בהתחברותו.

דברי יואל

גודל העבודה בא"י

לך לך ידוע קושיית המפורשים מה היה הנסיון הגדול לאברהם אבינו לעזוב את ארץ מולדתו ולעלות לארץ ישראל, דלכאורה מאי איכפת ליה לאותו צדיק להפרד מבית אביו עובדי אלילים, ולעלות לארץ הקדושה להתעלות בעבודת השם"י. אמנם ל"ל להנה מודעת זאת מפי ספרים וסופרים כי בארץ ישראל יש להם להצדיקים עובדי ה' נסיונות קשות והתגברות היצר יותר מבחוצה לארץ. וכמוכבאר בדברי החתם סופר כי כנען ראשי תיבות כ"נור נעים ע"ם נבל, היינו שארץ כנען היא כנור נעים, אבל שם שליטת הנבל הוא השטן, עיי"ש בדבריו. ועפ"י"ש יתבאר מה היה הנסיון לאברהם אבינו לעזוב את ארץ מולדתו ולעלות לארץ ישראל, שהרי נסיון גדול הוא להצדיק שאחר כל יגיעתו בחוץ לארץ להתגבר על יצרו, יצטרך בארץ ישראל להתחיל מחדש במלחמה בכידה עם הנבל בעצמו, העומד שם לשטן בדרך עבודת ה'.

ברך משה

ציצילי הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית וועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל והיו למראה עיניו של הנה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א
לחצרות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

דיני איסור תלישת שער מן האדם

(א) אסור להסיר שום שער מן האדם משום מלאכת גזוז, ואם מסירו בכלי [בגון שער"ל] היו איסור דאורייתא, [וי"א שאפילו כשא"צ לשער הגנוז, וזורקו לאשפה, אפ"ה היו איסור תורה], ואם מסירו בידיו היו איסור דרבנן.

(ב) ואסור לעשות שום פעולה בהשערות שע"ז ברור שיתלשו איה שערות, אף אם אינו מכוין לזה כלל, וזה נקרא "פסיק רישא" שאסור אף באיסור דרבנן.

(ג) וע"כ מי שיש לו בענ"ד עי"ד המודבק על גופו במקום שיש שם שערות, אסור להסירו בשבת להחליפו באחרת, משום שבדרך כלל פסיק רישא הוא שיתלשו איה שערות, ואפילו כדי לטבול במקוה בשבת קודש קודם תפלת שחרית אלא יטבול כשהבענר עי"ד מודבק עליו, וכן כשהוא מודבק על אצבעו במקום השערות אסור להסירו לצורך נטילת ידים, [אלא כשהוצאה לטובל דיו יטול ידיו על הבענ"ד עי"ד שיש מתוירים שאין בזה חשש הציצה].

(ד) וכן נוגע דין זה לאנשים שיש להם זקן ארוך ודרכם לזכרו ולתוחכם בתוך זקנם, שיש אנשים ששערותיהם מודבקים בחוץ לאדם נתלישם ע"י הכריכה, ויש אנשים ששערותיהם מרופפים ובקל נתלישם, והנה אסורים לזכרן בחוץ בשבת, והכלל בזה שאם היו פסיק רישא שע"י פעולותיו יתלשו איה שערות אסור לעשות פעולה זו בשבת, ואם אינו פסיק רישא מותר [ואנשים אלו שרוצים לזכרן שערות הזקן או להסיר הכריכה בשבת, צריכין לנסות בימות החול אם הוא פסיק רישא או לא], והאנשים המשתמשין לצורך הכריכה עם ראבער דק בדרך כלל אסורים להסירם אף כשהוציאם לטבול בדרך כלל היו פסיק רישא שנתלישם איה שערות.

(ה) ומה"א טעמא אסור לחזק הזקן בחוץ אם הוא פסיק רישא שיתלשו איה שערות, וכן הדין בצואת האף שנתייבש שאסור להסירו מהחוטם אם הוא פסיק רישא שיתלשו שעריו.

(ו) וכן הבתולות שמוציאן ראבער"ד בענ"ד בשערותיהם, אם הוא פסיק רישא שע"י הסרת הראבער"ד או הנחתם יתלשו איה שערות, אסור, ואם לאו מותר [וקשה ליתן כלל בזה, כי תלוי באיזה יד ראבער"ד ובאיזה אופן מניחים אותם, וכל א' ינסה זה בימות החול].

(ז) וכן כשמוציאים כנינים מהשערות ביד צריך ליהרר להוציאם בנחת שלא יהי' פסיק רישא, וביותר יש ליהרר בנש"ס שהם נדבקים מאוד בהשערות, ובדרך כלל יש פסיק רישא כשמוציאים, שיש ליהרר מאוד לעשותו בנחת.

(ח) הנה נתבאר שאסור לתלוש שערות אפי' כשאנו מכוין לתלישה, ולכן אסור חו"ל לסרוק השערות במסרק [קעמ"ל] כי זה פסיק רישא שיתלשו איה שערות, ופס"י דינים אלו יתבארו בשבוע הבעל"ט.

=====

(א) דביר אין דרך גזיזה וכן כמבאר בגמ' והפוסקים (רי"ס ש"ם, ועי' בא"ר סי' ש"מ סק"ג) שהביא דעת הכל כי דכשלקט שער לבן אחד מתוך השערות חייב אף בידו מטעם דכן הדרך ללקט לבנות מתוך השערות, אך הא"ר הקשה עליו ועי' בבבלי (ר"ה אפילו באחת) שמישש דעת הכל בזה.

דעת המג"א (סי' ש"מ סק"ב) דאף דליכא חיוב חטאת רק כשגזזו שני שערות, מ"מ איסור תורה איכא אפילו בשער אחד, כלל חצי שיעור שאסור מן התורה, אכן החכם צבי (סי' פ"ו) חולק וסבירא ל' דדין דחצי שיעור אסור מן התורה הוה רק באיסור אכילה אבל בשאר איסורין לא, ולהלכה פסק התו"ש (סק"ג) כהמג"א וכ"פ התנ"א (סעיף א') ומש"כ (סק"ג) וע' בבבלי (ר"ה ע"ב כי שערות) דאחר שהאריך בזה סיים דלדעת אין לזוז כלל מדברי כל הפוסקים דהוא איסור תורה.

(ב) וכן הביא דברי הרשב"א (סי' שצ"ד) הובא במג"א (סי' ש"ג ורי"ס ש"מ) וכן פסקו הרבה אחרונים, אכן לעומת זה יש שהאשכנזי וכן אחרונים שחלקו עליו דליכא בזה איסור תורה ואכמ"ל.

(ג) כ"פ השו"ע (סי' ש"ד סק"ה) - ועי' בס' שו"ת ס"ק כ"א ובמג"ש (שם) ובמקום אחר הארכנו בזה. ד' עי' בשערי תשובה (סי' פ"ח) שהביא ממאמר מרדכי שנוצר שבטבילת אנשים אין מוקדקין בחציצה וכן הביא דברי תורה (סי' פ"ח) שבספר האשכול מברר א"ר, ושכן העלה בשו"ת גינת ורדים (יחיד"ד כלל ו' סי' י"א) עיי"ש, וכ"כ הב"ח (סי' פ"ח), ועי' בהערה שאחר זה.

(ה) הנה לא מובעיא אם יש לו מכה שכואב לו אם מסיר הורטה וכן כשהורפא אמר לו שלא יסירו מחשש אינפערקשן וכדו' שזא אף בחול א"צ להסיר הורטה (כמבאר בשו"ע סי' קס"ב סעיף ו'), אלא אפילו כשאנו כאבי ליה דא בחול צריך להסירו (כמבאר בשו"ע סי' קס"א סעיף א') מחשש שמא יסיר הורטה בחוץ הסעורה ויגע בשערות, מ"מ כאן א"צ לחשוש לזה דברדא לא יסירו דהרי אסור להסירו מחמת איסור שבת, ויותר מזה כה"ב בא"א מבוטשטש (סי' קס"א) [לענין גלד מכה] דאף באופן שנקדיף להסירם בחול דהוי חציצה, מ"מ בשבת כיון שאין הדרך להסירם מחשש תולש אינם חוצצים עיי"ש הרי"ד בענין עדן (בס"ס מנחת שבת סי' פ"א) [וכענין זה כתב בא"א שבת פ"ג מהל' יסורי תורה ח"ו] לענין איסור מחיתת חשם] ולפי דבריהם אחר דאפילו רעה ויהא חשוא מפני עליו ורעה להסירה והכול הוי חציצה גמורה [ולא רק מחמת החשש שמא יסירו] אפ"כ שבת לא הוי חציצה.

(ו) וכן מנהג העולם שכורכין חזק ועי' בקצות השולחן (סי' קמ"ז ס"ק כ"א) מה שהאריך ליישב אמאי ליכא בזה משום איסור בונה כמו בקליעות שערות, ויש להוסיף דלפי מה שכתב המג"א (סי' ש"מ ס"ק י"ז) דלא מיקרי בנין רק כשמכניסן לפותו ולהשוות עיי"ש, וא"כ ה"ה כאן אינו רוצה לפית הבנין שעשה עם חזק מנהג העולם שמתקין מתוך זקנו ואין נראה מבחזק דוק, [ועי' בשו"ת להורות נתן (ח"ב סי' ט"ז) שאסור בזה, אכן אמת העולם להקל].

(ז) בא"ח (פ' תשא א"י) הרי"ד בבב"ח (סי' ש"מ סק"ט) וכ"כ במג"ש (סי' פ"ו ס"ק ק"י) ועי' בשו"ע (סי' ש"כ) שניתן הפתילה בפי הטבעת בנחת (עיי"ש במשנ"ב ס"ק קנ"ב) וכן הוא בשו"ע סי' ש"ב (סעיף ד') וידוע המעשה [והוא בבב"ח ובקצות ש] שפעם אחת שבת האדו"ר והניח ידיו לתוך זקנו ולא הוציאה עד שחשיכה שמא יתלשו איה שער, והנה"צ הדרומ"ץ שליט"א ציין למש"כ בדרכי חיים (שבס"ס מחנה חיים מהדרוא תלמיא) שהנה"צ סופר דג"ל שמר את ידיו בשב"ש וכן בוקנו לא בפיאות ראש כי הידיים משמשות והחשש שלא יבא לתלישת שער, (ועי' בא"א מבוטשטש מהדרוא"ט סי' ש"מ מה שצידד להקל לענין חיכוך ע"ש).

(ח) מקור חיים (לבעל חו"י - סי' ט"ז).